

Vai trò của cố vấn học tập trong giáo dục đại học hiện nay

Nguyễn Danh Nam*

*TS. Trường Đại học Công nghệ Đông Á

Received: 8/10/2022; Accepted: 17/10/2022; Published: 24/10/2022

Abstract: The consultants play an important role as a key factor in the chain of relationships between schools - lecturers - labor market. Additionally, they are the connection that ensures the coordination between the students' initiative and the advice and orientation of the lecturers in the learning process at the school. The performance of roles and tasks in consulting activities with the meaning of affirming the success or failure of the training method according to the credit system.

Keywords: The role of homeroom, students, School

1. Đặt vấn đề

Trong đào tạo đại học hiện nay, cố vấn học tập (CVHT) là người có vai trò quan trọng đến sự thành công trong học tập và lựa chọn nghề nghiệp của sinh viên (SV). Nhiệm vụ của CVHT là tư vấn về học tập, nghiên cứu khoa học và việc làm cho SV. Tuy nhiên, nhiều giảng viên đang “quá tải” về công tác giảng dạy, nghiên cứu khoa học và lại kiêm thêm nhiệm vụ CVHT để hướng dẫn về thủ tục hành chính, về sinh hoạt văn - thể - mỹ,... Do đó, chất lượng công tác CVHT chưa đạt được hiệu quả như mong muốn. Vậy, cần làm gì để nâng cao vai trò của CVHT trong đào tạo đại học hiện nay là việc làm cần thiết.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng của CVHT trong đào tạo đại học hiện nay

CVHT là một khái niệm mới xuất hiện trong đào tạo theo học chế tín chỉ, đây là một nhiệm vụ quan trọng nhằm đảm bảo chất lượng đào tạo và quản lý SV trong đào tạo tín chỉ. Với vai trò cố vấn, các CVHT là người định hướng, tư vấn, giám sát hoạt động học tập của SV, giúp cho SV nhận thức được tầm quan trọng của quy chế đào tạo, nhận thức chính xác các khái niệm của quy chế, hiểu được quy chế, chương trình đào tạo, phương pháp học tập từ đó lập được chương trình đào tạo phù hợp với điều kiện về trình độ, vật chất, hoàn cảnh cá nhân và tự tìm ra biện pháp khắc phục các khó khăn xuất hiện khi mới từ gia đình vào môi trường xã hội và các trường đại học, cao đẳng.

Hiện có rất nhiều nguyên nhân dẫn đến thực trạng hiệu quả công tác CVHT chưa cao như: không đủ đội ngũ giảng viên, cơ sở vật chất và kinh phí để thực hiện riêng biệt hai mảng công tác là CVHT và chủ nhiệm lớp; công tác CVHT còn khá mới mẻ đối với các trường đại học, cao đẳng ở nước ta,... Nhưng

nguyên nhân chính vẫn là do các trường chưa đánh giá đúng vai trò, chức năng và nhiệm vụ của CVHT.

Trước tiên cần phải khẳng định rằng CVHT có vai trò đặc biệt quan trọng, không thể thiếu trong đào tạo theo học chế tín chỉ. Mỗi CVHT là một nhân tố then chốt trong mối quan hệ nhà trường - SV - thị trường lao động; là một chuyên gia tư vấn về học tập, định hướng chuyên ngành và việc làm cho SV, đồng hành cùng SV trong suốt quá trình học tập. CVHT được xem là một bộ phận không thể tách rời và đảm bảo cho “cỗ máy” học chế tín chỉ vận hành hiệu quả, thông suốt. CVHT phải nắm vững niên giám, sức học của SV, tư vấn cho SV biết cách đăng ký lịch học, nghiên cứu đăng ký lịch học của SV và duyệt đăng ký lịch học của SV, ký vào đăng ký lịch học và chịu trách nhiệm về tính hợp lý của đăng ký. Vai trò của cố vấn học tập rất quan trọng, mỗi lớp phải có một CVHT. Nếu CVHT có trách nhiệm, có trình độ tư vấn đúng sức học của SV thì SV sẽ đăng ký được lịch học vừa với trình độ nhận thức, học tới đâu được tới đó, không bị rơi vào điểm F, hạn chế việc SV phải bị cảnh cáo học vụ. Đây là vấn đề một số trường đại học cao đẳng đã bị vấp khi bước vào đào tạo theo tín chỉ.

Qua hoạt động cố vấn cho các lớp SV, CVHT nắm bắt được tâm tư, nguyện vọng, tình cảm, năng lực cá nhân, hoàn cảnh gia đình, khó khăn, ước vọng của từng SV để từ đó có những đề xuất với nhà trường các biện pháp hỗ trợ cho những SV khó khăn cũng như biện pháp quản lý đối với SV bị chi phối bởi các vấn đề phức tạp của xã hội. Những việc CVHT đã làm được để giúp đỡ SV là:

- Trao đổi và hướng dẫn cho SV tìm hiểu chương trình đào tạo của khóa - ngành và cách lựa chọn học phần tự chọn.

- Hướng dẫn cho SV về cách đăng ký học phần cho từng học kỳ, đăng ký lịch học, tư vấn cho SV nên

chọn học phần tự chọn nào là phù hợp với chuyên ngành, định hướng nghề nghiệp mà mình đang học.

- Tổ chức đánh giá kết quả rèn luyện của SV vào cuối kỳ. Nhắc nhở SV khi kết quả học tập của họ bị giảm sút, tư vấn cho các kì học tiếp theo.

Song vì hoạt động của CVHT còn mới mẻ nên hoạt động còn thiếu tính đồng bộ, chưa đạt được yêu cầu mong muốn, như: chưa tổ chức thường xuyên sinh hoạt định kỳ đối với các lớp SV, việc sinh hoạt định kỳ chưa có nội dung phong phú, các tiếp xúc tư vấn nhiều khi mang tính tự phát trực tiếp hoặc qua trao đổi qua điện thoại nên hiệu quả chưa cao.

Có những CVHT “lăn lộn” với SV, giải quyết rất nhiều việc trong quá trình học tập của SV, thường xuyên phản ánh lại thực tế để cố vấn lại với nhà trường trong việc quản lý và điều hành chương trình đào tạo. Tuy nhiên, bên cạnh đó cũng không phải tất cả các CVHT đã làm tốt nhiệm vụ của mình, còn có CVHT chưa nắm vững hết quy chế đào tạo của nhà trường. Có CVHT chỉ liên hệ với SV qua điện thoại hoặc email nên rất khó nắm được tâm tư nguyện vọng của SV. Mặt khác khái niệm về CVHT với các SV là một khái niệm rất trừu tượng, và dường như còn rất xa lạ đối với SV nên nhiều SV mặc dù có nhiều ý kiến thắc mắc, nhiều điều không biết nhưng không biết hỏi ai. Nhiều SV hiện nay thậm chí còn không biết thực chất ngành mà mình đang học sau này ra trường sẽ làm gì, dường như học chỉ để học thôi chứ không xác định được nghề nghiệp tương lai của mình, mất phương hướng học tập. Những quy định, ràng buộc về điểm số cần đạt trong mỗi học kỳ của mỗi năm học cũng như điều kiện để học theo hình thức tín chỉ tuy đã được CVHT hướng dẫn nhưng vẫn chưa rõ ràng, cụ thể nên đã có những trường hợp đáng tiếc xảy ra.

2.2. Giải pháp nâng cao vai trò của CVHT trong giáo dục đại học hiện nay

2.2.1. Về phía nhà trường, cấp khoa và bộ môn

- CVHT cần phải là người có ít nhất 3 năm kinh nghiệm giảng dạy để giúp đỡ SV và phải nắm vững được chương trình đào tạo, quy trình đào tạo.

- Hạn chế thay đổi CVHT sau mỗi năm học. Việc theo SV suốt khoá học tạo điều kiện cho CVHT nắm vững tình trạng học tập của lớp, sức học và tâm lý của SV.

- Nên có thêm các cuộc hội thảo bồi dưỡng kỹ năng cố vấn, giải quyết vấn đề liên quan công tác chủ nhiệm cho lực lượng giảng viên trẻ, nòng cốt.

- Phòng Đào tạo nên tổ chức buổi cập nhật hoá các qui chế, qui định mới bên cạnh hình thức thông báo qua thư điện tử để CVHT hiểu chính xác yêu cầu

quản lý của nhà trường và có thêm cơ hội giao lưu, chia sẻ thông tin giữa các cố vấn.

- Phòng Thanh tra có thể xây dựng bộ câu hỏi khảo sát ý kiến SV về công tác quản lý của CVHT.

- Bên cạnh đó nhà trường nên tổ chức các hội thi nghiệp vụ CVHT nhằm nâng cao nghiệp vụ công tác của CVHT và ý thức trách nhiệm của cán bộ quản lý công tác CVHT, nâng cao nhận thức của giảng viên, SV về vai trò của CVHT trong hoạt động đào tạo và biểu dương các điển hình CVHT tiêu biểu; góp phần xây dựng các giải pháp để đổi mới mô hình công tác CVHT của nhà trường.

- Những danh hiệu và thành tích mà tập thể lớp đạt được có không ít những đóng góp thầm lặng của CVHT, vì vậy việc bình xét, khen thưởng CVHT sẽ tạo niềm tin là nhà trường đánh giá cao vai trò CVHT và khuyến khích họ phát huy khả năng lãnh đạo SV và hoàn thành nhiệm vụ.

- Đôi khi giảng viên quá tải với việc giảng dạy và công tác chủ nhiệm nên bộ môn cần căn cứ vào yêu cầu công tác của nhà trường để bố trí thời gian, tạo điều kiện cho hoạt động của CVHT đạt hiệu quả.

- Phòng công tác SV, ban chấp hành Đoàn qua những đợt sinh hoạt cần có nội dung sinh hoạt cụ thể phong phú để hỗ trợ cho CVHT trong công tác quản lý.

- Để phát huy vai trò, chức năng và nhiệm vụ của CVHT, trường cần phải xây dựng quy trình công tác CVHT một cách khoa học, đồng thời phải tổ chức lại công tác chủ nhiệm lớp, tách biệt với công tác CVHT. Đặc biệt tăng cường vai trò của phòng Công tác SV trong việc tư vấn cho SV về các thủ tục hành chính, các vấn đề về đời sống học đường... thông qua các hình thức tư vấn trực tiếp, tư vấn qua email đồng thời công khai hóa một cách đầy đủ các thủ tục liên quan đến SV và hướng dẫn chi tiết trên website để SV dễ dàng thực hiện nhằm giảm bớt nhiệm vụ cho giảng viên chủ nhiệm lớp.

2.2.2. Về phía các giảng viên với vai trò CVHT

- CVHT nên quan tâm và dành thời gian nhiều hơn nữa để giải đáp và tư vấn kịp thời đối với những nhu cầu của SV.

- Hàng tháng CVHT nên làm việc với Ban cán sự lớp, thường xuyên tổ chức các buổi họp lớp để sinh hoạt các nội dung theo quy định của nhà trường, nhận xét, đánh giá tình hình hoạt động của lớp, đưa ra phương hướng giải quyết, phổ biến những kế hoạch phải thực hiện trong thời gian tới, đồng thời qua đó giúp SV định hướng nghề nghiệp trong tương lai, giúp SV đề ra mục tiêu cho tương lai, tư vấn cho

SV biết hiện tại mình nên làm gì và cần phải cố gắng đạt được cái gì, định hướng để SV phấn đấu học tập tốt hơn... Trao đổi và góp ý kiến về các vấn đề nghề nghiệp như: đặc tính nghề nghiệp, tình trạng môi trường làm việc, thị trường làm việc...

- CVHT nên thông qua tình hình, kết quả học tập của SV để tư vấn, hướng dẫn SV trong việc đăng ký, điều chỉnh kế hoạch học tập cho phù hợp với năng lực và hoàn cảnh, tránh tình trạng do không nắm rõ thông tin nhiều SV đã đăng ký khối lượng học tập quá nhiều với sức học của mình đến khi không đảm bảo yêu cầu kết quả học tập bị buộc thôi học lúc đó thì đã quá muộn.

- CVHT cần nắm vững mục tiêu giáo dục, nội dung, chương trình đào tạo, quy chế của Bộ Giáo dục và Đào tạo, quy định, nội quy của trường về học tập, rèn luyện và công tác SV của trường; thường xuyên cập nhật những thay đổi, bổ sung trong quy chế, quy định, nội quy để có thể tư vấn, hỗ trợ giúp đỡ SV trong quá trình học tập, rèn luyện tại trường.

- Hướng dẫn SV tham gia các hoạt động ngoại khóa do các tổ chức đoàn thể và nhà trường tổ chức nhằm giáo dục phẩm chất chính trị, đạo đức, tác phong, lối sống cho SV.

- Có biện pháp hỗ trợ đối với những SV có hoàn cảnh khó khăn phải đi làm thêm không có thời gian tự học nhiều: như tư vấn việc đăng ký khối lượng học tập cho phù hợp, đề xuất nhà trường có biện pháp giúp đỡ, hỗ trợ cho những SV có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn.

- Tăng cường thêm các buổi gặp gỡ giữa CVHT và SV, tạo điều kiện thuận lợi hơn để giải đáp các thắc mắc của SV.

- Đưa ra những khoảng thời gian rảnh để SV có thể gặp ngoài giờ khi có những thắc mắc hay cần hỏi ý kiến CVHT nếu có vấn đề không có thời gian gặp trực tiếp trên lớp.

Song song đó, SV phải đến gặp để trao đổi ý kiến với CVHT của mình khi gặp các vướng mắc trong học tập hay trong cuộc sống riêng tư, phải tham dự đầy đủ các buổi sinh hoạt lớp do CVHT tổ chức, phải chú ý lắng nghe hướng dẫn và nhắc nhở CVHT của mình. Có như thế công tác CVHT mới đạt hiệu quả cao.

Hoạt động CVHT là một hoạt động đặc thù và có vai trò quan trọng trong việc góp phần nâng cao chất lượng học tập cũng như chất lượng đào tạo của nhà trường. Bởi vì, CVHT có vai trò định hướng nghề nghiệp và lập kế hoạch cụ thể cho từng SV để đạt được mục tiêu đào tạo, cũng như liên kết với các

công tác khác của nhà trường góp phần giúp SV có phương pháp học tập, rèn luyện các kỹ năng cần thiết cho hành trang lập nghiệp sau này. CVHT có vai trò quan trọng trong việc nâng cao chất lượng học tập của SV. Để hoạt động này đạt được hiệu quả cao hơn thì cần có sự hợp tác giữa CVHT với SV và sự phối hợp giữa các bộ phận trong trường, sự chỉ đạo, quan tâm xác đáng, cùng với những chính sách hỗ trợ của nhà trường với đội ngũ cố vấn học tập.

3. Kết luận

Nhiệm vụ trọng tâm của CVHT là nắm chắc các quy chế, quy định, chương trình và kế hoạch đào tạo của trường, của khoa cũng như yêu cầu và nhiệm vụ học tập của SV. Vai trò của CVHT cực kỳ quan trọng trong hệ thống học tập theo tín chỉ. Cố vấn không chỉ là người hướng dẫn SV đăng ký các học phần, lập kế hoạch học tập mà CVHT còn phải hướng dẫn SV về phương pháp học, kỹ năng nghiên cứu, kỹ năng giải quyết vấn đề và hướng dẫn thêm cho SV về phương pháp tự học, các kỹ năng sống...vai trò của CVHT góp phần không nhỏ trong việc giúp SV thực hiện và hoàn thành chương trình học của mình theo phương pháp hữu hiệu nhất, phát huy tính năng động, tự chủ trong học tập, làm tiền đề vững chắc trong công tác, trong nghề nghiệp tương lai.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2007). *Quy chế đào tạo đại học và cao đẳng hệ chính quy theo hệ thống tín chỉ ban hành theo Quyết định số 43/2007/QĐ-BGDĐT, ngày 15/8/2007*, Hà Nội.
2. Nghiêm Đình Vỹ (2009). *Giáo dục truyền thống yêu nước cho thế hệ trẻ ngày nay*. NXB Đại học Sư phạm Hà Nội.
3. Trần Văn Hùng (2019). *Vai trò của giáo viên cố vấn học tập trong đào tạo theo học chế tín chỉ*, Trường Đại học Duy Tân.
4. Trần Thị Minh Đức, Kiều Anh Tuấn (2012), *Cố vấn học tập trong các trường đại học*, Tạp chí Khoa học ĐHQGHN, Khoa học Xã hội và Nhân văn số 28 – Tr 23, 32
5. Vũ Văn Hường (2020), *Vai trò của cố vấn học tập trong việc giúp SV tự học tại Khoa GDMN, Trường CĐSP TW – Nha Trang*, Kỷ yếu Hội thảo Công tác TV, HTHT cho SV Khoa GDMN – Thực trạng và giải pháp.
6. Nguyễn Thị Bích Thuận, Nguyễn Ngọc Trân (2018), *Vai trò của cố vấn học tập trong việc nâng cao chất lượng học tập của SV tại Trường ĐH Đồng Tháp*, Tạp chí Giáo dục, Số Đặc biệt tháng 9/2018, tr 54-58.